

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора Мешко Галини Михайлівни про дисертацію **Пилюк Наталії Вікторівни** на тему **«Підготовка майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язберігаючих технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах»**, подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Актуальність теми дослідження зумовлена нагальною суспільною потребою формування життєстійкості учнів, підтримання стану здоров'я учнів з особливими освітніми потребами, сприяння в їх успішній соціалізації та необхідністю підготовки соціальних педагогів, здатних формувати культуру здоров'я учнів, реалізовувати здоров'язбережувальні технології у спеціальних загальноосвітніх закладах, упроваджувати здоров'язбережувальні технології у власне життя і професійну діяльність. З огляду на це дисертаційне дослідження Пилюк Наталії Вікторівни є актуальним і своєчасним, цінним для сучасної соціально-педагогічної практики, дає відповіді на низку викликів сучасного соціуму. Актуальність та значущість теми дисертації підтверджують виокремлені дослідницею суперечності.

Дисертаційне дослідження ґрунтується на чинних законодавчих і нормативних документах. Воно виконане в межах планових тем науково-дослідницької роботи кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки: «Соціальна взаємодія та соціальне партнерство в системі інститутів соціальної сфери» (державна реєстрація № 0119U000672).

Тему дисертаційної роботи затверджено Вченою радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 5 від 27 грудня 2007 р.), уточнено Вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 25 лютого 2016 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації. У дисертації Пилюк Наталії Вікторівни цілісно та системно досліджено підготовку майбутніх соціальних педагогів до здоров'язбережувальної діяльності, обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність

педагогічних умов підготовки означених фахівців до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дослідницею: обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах (створення в закладі вищої освіти спеціального здоров'язбережувального середовища, що охоплює екологічний, інформаційний і соціально-психологічний елементи; переорієнтація змісту навчальних дисциплін на підготовку майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах; залучення студентів упродовж усього періоду професійної підготовки до здоров'язбережувальних видів діяльності);

виокремлено та схарактеризовано структурні компоненти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний), критерії (мотиваційно-аксіологічний, знаннявий, діялісно-практичний), показники, описано рівні сформованості готовності майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах;

запропоновано й утілено логіку та методику дослідницько-експериментальної роботи з формування готовності майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

Автор дисертаційного дослідження визначила поняття «підготовка майбутнього соціального педагога до реалізації здоров'язберігаючих технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах», «готовність майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язберігаючих технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах», а також уточнила трактування понять «здоров'язберігаюча діяльність», «здоров'язберігаюча технологія» та ін.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз змісту дисертації, автореферату та публікацій Пилюк Наталії Вікторівни є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених автором дослідження результатів. Ґрунтовне вивчення використаної літератури (276 найменувань), здійснене здобувачкою, уможливили виокремлення

суперечностей, на розв'язання яких було спрямовано дослідження. Аналіз зазначених джерел, сучасного стану підготовки соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій дав змогу дисертантці досить об'ємно висвітлити сукупність аспектів досліджуваної проблеми, що сприятиме удосконаленню системи професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у закладах вищої освіти для її орієнтації на підготовку відповідних фахівців до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування комплексу методів наукового дослідження, зокрема: загальнонаукових (аналіз, синтез, систематизація, порівняння, узагальнення) у процесі вивчення науково-методичної літератури, освітньо-професійних програм, навчальних планів, робочих програм курсів і практик; емпіричних (експрес-опитування, спостереження, анкетування, тестування) для визначення рівнів готовності учнів, соціальних педагогів і майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах; моделювання – для побудови логіки дослідницько-експериментальної роботи, встановлення педагогічних умов забезпечення ефективної підготовки майбутніх соціальних педагогів до означеного виду діяльності; педагогічний експеримент – для перевірки ефективності визначених педагогічних умов; методи математичної статистики – для кількісного та якісного аналізу отриманих у процесі дослідницько-експериментальної роботи даних.

Рівень апробації основних положень дослідження є достатнім і підтверджується участю Пилук Наталії Вікторівни у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні й упровадженні змістово-технологічного забезпечення процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах, зокрема: навчального курсу «Здоров'язберігаючі технології», змістових модулів «Система здоров'язберігаючої діяльності спеціального навчального закладу» та «Профілактика залежностей» дисципліни «Соціально-педагогічна робота в закладах освіти» й «Теорія і методика соціальної профілактики/Превентивно-

профілактична діяльність в соціальній сфері/Теорія і методи соціальної профілактики» відповідно, тем із дисциплін «Вступ до спеціальності», «Педагогіка», «Соціальна педагогіка», «Соціалізація особистості/Основи соціалізації особистості», завдань із практики, ергономічних вимог до навчальних приміщень; інформаційної інфраструктури.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Матеріали дисертації можуть бути використані у процесі підготовки студентів спеціальності «Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна педагогіка», у системі післядипломної освіти та підвищення кваліфікації соціальних педагогів закладів освіти, а також практичними соціальними педагогами у професійній діяльності.

Варто зазначити, що результати дослідження Пилюк Наталії Вікторівни упроваджено в освітній процес Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 36-12/782 від 28.01.2021 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 07/5-26/1125 від 30.05.2018 р.), Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка (довідка № 05-16/126 від 26.02.2021 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 196-33/03 від 16.02.2021 р.), Затуринської спеціальної школи «Центр освіти» Волинської обласної ради (довідка № 17 від 07.02.2020 р.), Комунального закладу «Луцький навчально-реабілітаційний центр Луцької міської ради» (довідка № 01-10/29 від 11.03.2020 р.)

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Варто відзначити належну логіку представленої дисертації, чіткість та узгодженість викладу матеріалу дослідження. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, значною мірою забезпечуються структурою роботи, яка відображає наукову позицію автора дослідження. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, 23 додатків.

Дисертантка грамотно виявляє і формулює проблему дослідження, визначає його предмет, об'єкт, мету і завдання. Це дає підстави схарактеризувати понятійний апарат як продуманий і обґрунтований.

Заслуговує на увагу глибокий аналіз сучасного стану підготовки соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах. Здійснений аналіз освітніх програм, навчальних планів і змісту програм навчальних дисциплін обумовив можливість реалізації мети і завдань дослідження. Схвально сприймається запропонована структура готовності соціальних педагогів до означеного виду діяльності.

Цінними у роботі є обґрунтовані та упроваджені педагогічні умови формування готовності майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

Варто позитивно схарактеризувати і ту частину дисертації, де описано логіку та методику дослідницько-експериментальної роботи з формування готовності майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах, представлено результати кількісного і якісного аналізу результатів дослідження, які засвідчили ефективність запропонованих педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до означеного виду діяльності.

Висновки до розділів та загальні висновки відповідають меті і завданням дослідження та містять узагальнення одержаних дисертанткою результатів. Додатки суттєво посилюють дисертацію. У них розгорнуто представлено діагностичний інструментарій для вивчення готовності соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах, розроблене автором дисертації навчально-методичне забезпечення дисциплін та практики та ін.

Аналіз змісту дисертації свідчить про високий рівень обізнаності Пилюк Наталії Вікторівни в досліджуваній проблемі, глибоке знання предмета дослідження і завершеність викладу матеріалу.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Належно оцінюючи позитивні аспекти дисертаційного дослідження, вважаємо за доцільне звернути увагу на певні неточності, дискусійні моменти та висловити зауваження і власні судження:

1. Метою дослідження передбачено обґрунтування й експериментальну перевірку ефективності педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах. Ми позитивно оцінюємо виокремлені

дослідницею педагогічні умови, проте вважаємо, що першу педагогічну умову було доцільно сформулювати так: *створення/формування*, а не *організація* в закладі вищої освіти спеціального здоров'язбережувального середовища, що охоплює екологічний, інформаційний і соціально-психологічний елементи. У 2 і 3 розділах дисертації досить ґрунтовно представлено педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах, окреслено шляхи їх реалізації, проте доцільно було глибше розкрити це питання у висновках.

2. Незрозумілою є назва підрозділу дисертації 2.2 «Педагогічні умови *формування готовності* майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язберігаючих технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах». У меті, завданнях, новизні дослідження задекларовано «педагогічні умови *підготовки* майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

3. Надмірне захоплення аналізом базових понять дослідження призвели до порушення балансу матеріалу, що поданий у першому розділі дисертації «Теоретичні засади підготовки майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язберігаючих технологій». Так, підрозділ 1.1 «Здоров'язберігаючі технології у діяльності соціального педагога спеціального загальноосвітнього закладу», який, безперечно, є важливим щодо аналізу теоретичних засад дослідження, висвітлено на 35 сторінках тексту дисертації, в той час як аналіз структури та змісту готовності майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах (підрозділ 1.2 дисертації) подано на 17 сторінках тексту дисертації. Вважаємо, що в цьому розділі більше уваги доцільно було приділити саме професійній підготовці майбутніх соціальних педагогів до означеного виду діяльності (адже це є об'єктом дослідження), а напрацьовані матеріали підрозділу 1.1 дисертації можна було подати компактніше або у додатках, не переобтяжуючи ними основний текст дисертації.

4. Нам видаються недостатньо представленими в дисертації сфери застосування здоров'язбережувальних технологій майбутнім соціальним педагогом. Майбутній соціальний педагог повинен бути здатним їх упроваджувати у власне життя і професійну діяльність, уміти підтримувати на належному рівні стан власного професійного здоров'я, протистояти

професійному вигоранню, бути стресостійким та резильєнтним. Епізодично й трохи загально про це йде мова на с.с.124. 128, 131, 134 дисертації. Цей аспект вартувало б краще представити в дисертації, зокрема відобразити у розроблених показниках готовності майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

5. У підрозділі 2.2 дисертації (на с.125) згадуються тренінги особистісного росту та комунікативні тренінги. Дослідниці вартувало б краще описати їх роль у підготовці майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язбережувальних технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах.

Висловлені побажання та зауваження мають в основному рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну високу оцінку дисертації Пилюк Наталії Вікторівни, не знижують теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження.

Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Основні положення дисертації Пилюк Наталії Вікторівни достатньо повно висвітлено в 14 публікаціях, із них: 6 відображають основні результати дослідження (4 статті у наукових фахових виданнях України і 2 – у зарубіжних наукових періодичних виданнях), 6 мають апробаційний характер, 2 додатково розкривають результати роботи.

Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації. Структурна побудова і зміст автореферату ідентичні основним положенням дисертації. Наукові положення, висновки, наведені в авторефераті, належним чином розкриті й обґрунтовані в рукописі дисертації Пилюк Наталії Вікторівни.

Висновок. Чітка логіка дослідження, послідовність викладу та доказовість положень і висновків надають дисертаційному дослідженню Пилюк Наталії Вікторівни цілісності, повноти та завершеності. Не викликає сумніву теоретичне і практичне значення результати проведеного дослідження. Відзначимо змістову насиченість, стилістичну культуру тексту дисертації, його продуману структуру, логічність висновків до кожного розділу і загальних висновків, широту джерельної бази та апробації результатів дослідження, змістовні додатки. Результати представленого дослідження є важливими для педагогічної науки і практики вищої освіти.

Дисертація справляє позитивне враження і має самостійний завершений характер.

На основі проведеного аналізу правомірно зробити загальний висновок про те, що дисертація Пилюк Наталії Вікторівни на тему «**Підготовка майбутніх соціальних педагогів до реалізації здоров'язберігаючих технологій у спеціальних загальноосвітніх закладах**» за актуальністю, змістом, одержаними результатами, обсягом і оформленням відповідає профілю спеціалізованої вченої ради, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій, а саме пп. 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», що дає підстави для присудження її автору **Пиляк Наталії Вікторівні** наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
та менеджменту освіти
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Мешко Г. М.

